

Радничке Новине

ОРГАН СРПСКЕ СОЦИЈАЛНЕ ДЕМОКРАТИЈЕ

УРЕДНИШТВО
И
АДМИНИСТРАЦИЈА
НАЛАЗИ СЕ
У ШТАМПАРИЈИ
„ГУТЕНБЕРГ“

Број 5 пара
Издаје сваки дан

НАРЕДБА БР. 8676

1. Милитаристичка демократија

Једном обичном дневном наредбом под бројем 8676, престолонаследник Александар извршио је читаву једну политичку револуцију: прокламовао политичку равноправност нових крајева са старима.

На први поглед, ми бисмо пре свију требали да будемо овим актом задовољни, јер смо више од свију — и, ако хоћемо искрено да се погледамо у очи, једини међу свима — тражили, још од првога дана ослобођења Маџедоније, пуну равноправност тога света са нама. Па ипак, ми не можемо овим да будемо задовољни.

Пре свега, начин на који је ова ствар изведена, мора изазвати код сваког истинског демократе антипатију, сумњу и бојазан. Овде господа официри присвајају себи права која припадају само одговорним организацијама, које представљају влада, парламенат и партије. Овде се самовласно врши једна дубока промена у основној, уставној организацији целе земље. Овде се једном прокламацијом à la Наполеон октроише нов устав у читавој једној територији. То је неки меланж од демократије и цезаризма. То је једна врста државнога удара, демократскога али тек удара.

А ми смо против сваког таквог акта. Не волимо ми ни пољубац ни шамар одозго. Знамо ми из историјскога искуства да они тамо увек милују народе пре но што ће почети да их батинају. Демократски државни удар то је по правилу оправдање за онај прави државни удар: за реакционарски државни удар. Свака позајмица која се од горе учини народу, наплаћује се после с интересом на интерес.

Оно, кад бисмо хтели да будемо тесногрудни и партиски егостички, ми бисмо имали до некле разлога да се овоме у себи смејемо. Ово је један врућ шамар радикалској партији. Она је, преко својих представника, свуда изјављивала да о равноправности нових крајева са старима може бити речи тек кроз десет година. Данас међутим господа официри налазе оно што

радикали категорички демантују: налазе да су становници нових крајева зрели за политичке слободе и дају им те слободе! Режим демократије, у колико га уште има у Србији, шире данас на нове крајеве милитарци, супротно вољи и убеђењу радикала! Каква смешна збрка!

Међутим, човеку се одмах намеће питање: Откуда то да господа официри, који толико времена у споразуму са радикалима одржавају један бруталан полицијско-милитаристички режим у новим крајевима, откуда да они преконоћ стекну уверење да су ти крајеви сазрели за политичку равноправност са Србијом?

Веле нам: Војници из тих крајева борили су се раме уз раме, херојски са нашим. Вероватно да за господу официре политичка зрелост, способност за културни развитак, значи способност за клање људи, и да, по њиховом схватању, сваки онај треба да има право гласа ко има толико вештине и способности да убије бар једнога човека. То је њихов, официрски цензус.

Али ипак, овај њихов акт, ово њихово сасвим промењено држање према новим областима, не може се само тиме протумачити. Мора ту бити неки још јачи разлог.

Покушаћемо да га изнесемо у сутрашњем чланку.

НА БРЗУ РУКУ

У чије име?

Пре неки дан, г. Ђока Несторовић, такозвани председник оштинске београдске, упутио је коленићу како он сам то каже, некакву честитицу руском цару.

У овој сезони честитица, није ни мало чудно што се и г. Нестовић повампирио и слушао и он неку честитицу. Али мене интересује само то у чије име и он могао неком да шље честитицу?

У име Београђана? Београђани га од дана кад нам је Аустрија објавила рат нису гођово никако ни видели. Тај је човек провео све ово ратно време у непрекидном бегу од Београда до Раље и на Браг. А и кад би се навратио по који пут у Београд, он из подрума није ниједанпут изишао на светлост дана, иако да, ако је тачна

Ламаркова теорија прилагођавања организма средини у којој живи, њему до сад, због сталног живљења по подрумима, морале зарастати очи услед неупотребе, и он се морао претворити или у кривцу или у слепога миша.

У најсрећнијем случају, он може представљати београдске бегунце; београдске становнике никада!

Безобзирност шпекуланата

У местима где је била аустријска војска и која су сада опет опраћена нестало је многих животних намирница. Понегде нема ни хлеба у довољној количини. Ако и у колико се још свакодневне потребе могу да подмире, за то треба имати и сувише новаца, јер су цене артиклима скочиле са 20, 50 па и 100 процената. У Чачку н.пр. где саобраћај није прекидат, пре неки дан се није могло купити гаса, а шећер се продавао по 1.50 килограм. Како ли је тек у Ваљеву, Ужицу, Шапцу, Лозници, Београду и другим местима око којих се водила борба. Тамо се ни за новац не може купити оно што је потребно за живот. У Ужицу се се продаје по 0.60 динара килограм; гаса већ нема, шећер је достигао цену од 2 динара а кафа до 8 динара килограм. На тај начин свет који је избегао непријатељску невољу и изложио се огромним тешкоћама и издацима на свом огњишту има да страда због оскудице животних намирница и безобзирности шпекуланата. Ови га већ почињу бездушно пљачкати. Као разбојници који хоће да се користе туђом помоћи — они с уценама гомилају новац, продајући то тиме што морају да надокнаде штету коју су претрпели од непријатеља. Па кад ошуре своје жртве, они их издућана испраћају с љубазним цинизмом и уверавањем да су им „за љубав“ само изашли на сусрет, ма да за то нису имали рачуна, јер их рат упропастио!

Томе се мора што пре учинити крај. Још пре месец и по дана ми смо о овој ствари писали један подужи чланак. Том приликом смо предложили да се сузбије скопоћа и пљачка која ових дана достиже невероватне размере. Наши посланици су у том смислу поднели и интерпелацију на владу.

Ми понова упозоравамо владу да поклати пажњу свету који је због рата и сувише страдао и чије муке експлоатишу сада шпекуланти. Организујући довоз животињних намирница, распоредујући их и контролишући, управо регулишући цене — она би успела да ублажи беду која рајидно расте. Признајемо, тај посао није лак, али је то њена дужност. Ми појединци нисмо у стању да у овим данима заштитимо себе. Нама су руке везане, наша су средства ограничена.

Није довољно дати и расподелити овом и оном округу толико и то-

лико новчане помоћи. Ми очекујемо да се влада заједно с нама ангажује у свима нашим бригама и потребама. Само непосредно и активно учешће њено и Народне Скупштине у нашој борби за животи и правоти тешику садашњости и неизвесну будућности.

Sanus.

НАШИМ ЧИТАОЦИМА

Пошто у целом Нишу нема више никакве артије већег формата, принуђени смо издавати Радничке Новине на овом малом формату.

Редакција осећа због тога већу непријатност него и сами читаоци. Ово је формат згодан само за револверске нишке листиће, који се задовоље тиме да својим читаоцима сервирају по две три сензације, четири пет масних лажи и седам осам телеграма; политичке идеје и озбиљније мисли и како се могу развијати на овако малом простору.

Па ипак, ми ћемо гледати, кад год је год то могућно, да озбиљности и разноврсности нашег листа сачувамо и на овако малом простору.

А надамо се да ћемо кроз десетак дана бити у стању да добијемо другу артију и да се онда вратимо већем формату.

Скандали на пошти

— пажња Министру Грађевина —

Из разних места жале нам се другови и читаоци како, готово стално, једног дана не добију наш лист а тек другог дана добију обадва.

Не треба ни објашњавати да је штета коју ми отуда трпимо знатна: и морална, јер нам се не чита и не прати лист, и материјална, јер нам се заостали јучерањи број не продаје и не купује.

Хоће ли се већ једанпут учинити краја овој страшној поштанској анархији? И има ли и једног министра грађевина у овој земљи који ће о томе повести озбиљнијега рачуна?

Ми смо противници батинања. Али би збиља једино због оних поштанских баши јозука требало Уставом завести казну од 25 батина.

НЕПАЖЊА ПРЕМА РАЊЕНИЦИМА

Државно имање у Добричеву има 5 фијакера. На тим фијакерима, између осталих, вози се свако јутро

